

STAKESIN VAASAN ALUEYKSIKÖN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS

Aika: 19.11.2008 klo 15.00 - 17.00

Paikka: Vanhan Vaasan sairaalan kokoustila, Vierinkiventie 1, Vaasa

Läsnä:

Mauno Konttinen pj.
Vappu Taipale
Kristian Wahlbeck
Maritta Vuorenmaa
Hilka- Maija Kolehmainen
Juha Karvala
Juha Luomala
Marjo Hannu-Jama
Anne Rautaharkko siht.

Poissa:

Maijaliisa Junnila vpj.
Eija Stengård
Airi Partanen
Minna Savolainen
Pirkko Vartiainen
Göran Honga
Timo Keistinen
Kaj Björkqvist
Markku Eronen
Antero Lassila

Puheenjohtaja, Stakesin pääjohtaja Mauno Konttinen avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleiksi.

1. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) aloittaa 1.1.2009, uuden laitoksen tehtävät ja strategiset linjaukset. Millaisesta muutosprosessista on kyse?

Pääjohtaja Mauno Konttinen

Puheenjohtaja avasi kokouksen ja toivotti kaikki tervetulleiksi.

Puheenjohtaja kertoi meneillään olevasta Stakesin ja Kansanterveyslaitoksen fuusioitumisesta. Fuusion tarkoituksena on koota valtionhallinnon sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämistoiminta yhdeksi kokonaisuudeksi. Uuden laitoksen nimeksi on päätetty Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ja se toimii Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa. THL aloittaa toimintansa 1.1.2009.

THL:n strategiaperusta vahvistettiin 12.6.2008. Laki ([668/2008](#)) ja asetus ([675/2008](#)) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta vahvistettiin 31.10.2008. Niiden mukaisesti THL:n keskeinen tehtävä on muun muassa kuntien tukeminen sosiaali- ja terveyspalveluiden rakenteiden

ja toimintojen kehittämistyössä sekä sosiaali- ja terveysalan toiminnan tutkimisessa, seurannassa, arvioinnissa ja ohjauksessa. Lisäksi THL toimii alansa tilastoviranomaisena sekä toteuttaa kansainvälistä alan yhteistyötä.

THL:n päärakenteet jakautuvat neljään substanssitoimialaan: 1. Väestön hyvinvointi ja terveys, 2. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, 3. Terveyden suojelu ja 4. Sosiaali- ja terveyspalvelut sekä neljään kaikkia em. substanssitoimialoja tukeviin toimintoihin. Näitä ovat 1. Viestintä ja vaikuttaminen, 2. Tieto, 3. Yhteiset palvelut ja 4. Strategia- ja kehittämissyksikkö. Kukin toimiala jakautuu vielä muutamaaan yksikköön tai osastoon, joiden rakennetta täsmennetään parhaillaan.

THL:n pääjohtaja valitaan marras-joulukuun vaihteessa, jonka jälkeen valitaan joulukuun mennessä neljä ylijohantajaa, strategiajohtaja ja hallintojohtaja. Yksiköiden ja osastojen päälliköt valitaan tammikuussa ja heidän alaisuudessaan toimivat esimiehet helmikuussa. Vakinainen henkilökunta ilmoittautuu yksiköihin ja toimipaikkoihin maaliskuun aikana. Prosessissa ei irtisanota ketään.

Suurimpana haasteena fuusiossa puheenjohtaja näki KTL:n ja Stakesin työkuultuurien yhdistämisen ja uuden yhtenäisen työkuultuurin luomisen.

Asiasta keskusteltiin. Todettiin, että nykyisten alueyksiköiden tulevaisuus THL:n rakenteessa on turvattu. THL:ssä tulee olemaan kuusi alueelle sijoitettua yksikköä: Vaasan, Tampereen ja Jyväskylän yksiköt jatkavat toimintaansa toimialan 4. (Sosiaali- ja terveyspalvelut) ja KTL:n Kuopion, Oulun ja Turun yksiköt toimialan 3. (Terveyden suojelu) sisällä. Alueyksiköiden toiminnot jatkuvat toistaiseksi entisellään. Uusista toiminnoista päätetään myöhemmässä vaiheessa alkuvuodesta 2009.

2. Stakesin Vaasan alueyksikkö Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa Kuntapalvelut tulosalueen johtaja Maijaliisa Junnila

Maijaliisa Junnila oli estynyt pääsemään kokoukseen. Ryhmäpäällikkö Kristian Wahlbeck totesi, että THL:n alueyksiköihin tullaan sijoittamaan 100 htv:tta vuoteen 2015 mennessä. Vaasan yksikön toimintoihin tahdotaan sisällyttää maahanmuuttaja-, mielenterveys- ja päihdetyö, mutta päätöksiä asian suhteen ei vielä ole tehty.

Puheenjohtaja totesi, että alueellistamiskysymyksiä käsitellään vasta helmi-maaliskuussa 2009, mikä on henkilökunnan ilmoittautumismenettelyn kannalta ikävää. Alueyksikön tuleva status selviää näin ollen vasta kevään kynnyksellä. Tuohon saakka toimintoja jatketaan siis entiseen tapaan.

3. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Vaasan yksikön toimintasuunnitelma vuodelle 2009

Kehittämispäällikkö Maritta Vuorenmaa

Kehittämispäällikkö Maritta Vuorenmaa alusti keskustelua ja totesi, että [Vaasan alueyksikkö](#) on kaksikielinen, vahvasti verkottunut, monitieteinen ja kansainvälisesti laaja-alaisesti toimiva mielenterveys-, päihde- ja maahanmuuttajatyön kehittäjä, tutkija ja arvioija, jossa tutkimuksen ja kehittämisen välinen yhteys on vahva. Vaasassa erityisesti vahvuutena on psykososiaalinen hyvinvointi ja terveys ja niiden edistäminen. Alueyksikköön sijoittuneiden toimijoiden välinen yhteistyö luo paljon hyvää synergiaa. Alueyksikön kanssa samoihin tiloihin sijoittuneita toimijoita ovat Vaasan mielenterveystyön osaamiskeskus, Nopus, WHO mielen-terveysalan yhteistyökeskus sekä Pohjanmaa-hankkeen Vaasan työryhmä.

Tällä hetkellä toiminta suuntautuu palvelujärjestelmän sektoreita ylittävään ja sosiaalista integraatiota tukevaan tutkimus-, kehittämis- ja arviointityöhön, jossa nousevina teemoina ovat mielenterveyden edistäminen ja maahanmuuttajatyö ja monikulttuurisuus. Mielenterveys- ja päihdekysymyksiä tarkastellaan integroituneita.

Alueyksikön visiona toimii vuoteen 2017 saakka: alueelliset, kuntalaisten tarpeisiin vastaavat hyvinvointipalvelut tukevat yhteiskunnallista osallisuutta ja integraatiota. Visio tarkentuu uudessa laitoksessa alueyksikölle osoitettujen tehtävien vaikutuksesta. Yhtymäkohtia Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen strategiaan linjauksiin ovat keskeisesti seuraavat:

1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäisy ja hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen.
2. Sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus, laatu ja vaikuttavuus. Keskeistä on tukea palvelujärjestelmien, menetelmien ja palvelujen kehittämistä ja uudistamista tutkimuksen, kehittämisen, arvioinnin ja toimeenpanon tuen keinoin.

Alueyksikön kymmenvuotinen suunnitelma vuoteen 2017 saakka käsiteltiin neuvottelukunnassa 14.2.2008. Sen mukaan on ollut hyvä rakentaa myös näissä muutostilanteissa kestävä suunnitelmaa tulevalla vuodelle. Kymmenvuotinen toimintaa ohjaava suunnitelma on esityslistan ko. asiakohdan liitteenä. Lisäksi kymmenvuotinen puitesopimus Stakesin, Vaasan kaupungin, Vaasan sairaanhoitopiirin, Vaasan yliopiston ja Åbo Akademi i Vasa kanssa turvaa toiminnan perustaa myös THL:ssä.

Vuorenmaa esitteli esityslistan ko. asiakohdan liitteenä olevaa Hyvinvoinnin ja terveyden laitoksen Vaasan yksikön toiminnan suunnitelmia vuodelle 2009. Toimintasuunnitelman mukaan vuonna 2009

1. Alueyksiköllä on kansallinen, alueellisen ja kansallisen välimaastossa oleva strateginen tehtävä mielenterveys-, päihde- ja maahanmuuttajatyön saralla.
2. Alueyksikköä kehitetään kansainvälisenä toimijana.
3. Alueyksikkö on vaikuttava pohjoismainen toimija terveyden ja hyvinvoinnin kentällä.
4. Alueyksikkö tukee kansallista ja kansainvälistä laaja-alaista mielenterveystyön ja mielen-terveyden edistämisen erityisosaamista, tutkimusta ja koulutusta.
5. Alueyksikköä rakennetaan hyvinvointipalvelujen monikulttuurisuuden ja moniarvoisuuden osajaksi
6. Alueyksiköllä on tulosohjaus- ja tutkimusyhteistyö (esim. mahdollisen tutkimusohjelman keinoin) Vanhan Vaasan sairaalan kanssa.

Vuorenmaa korosti, että sosiaali- ja terveysalan kehittämisessä on korvaamattoman tärkeää, että sosiaali- ja terveysalaa kehitetään rinnakkain ja yhtäläisesti. Sosiaali- ja terveysalan yhteisen kehittämisen lisäksi tarvitaan myös niin sosiaalialan kuin terveysalankin kehittämistä sen omista lähtökohdista ja asiantuntijuudesta käsin. Tähän on luotava myös kehittämis-työssä kestävä rakenne. Tässä yhteydessä viitataan neuvottelukunnan esityslistan kohtaan neljä: sosiaali- ja terveysalan kehittämisen kestävät rakenteet.

Edellisen perusteella esitetään, että alueyksikköä vahvistetaan suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Vuodelle 2009 suunnitellut projektit toimintoiheen, sisältöineen ja resursseineen on kuvattu toimintasuunnitelman liitteessä 1. Liitteessä 2. on puolestaan kuvattu alueyksikköön sijoittuvat henkilötyövuodet vuodesta 2008 lähtien ja alustava suunnitelma vuoteen 2011 saakka.

Edellä esitettyjen toimintasuunnitelman ja sen liitteiden perusteella vuodelle 2009 esitetään Vaasan yksikköön budjettirahoituksen turvin kolmea asiantuntijaa (mielenterveys-, päihde- ja maahanmuuttajatyöhön) ja lisäksi yhtä työntekijää tukipalveluihin. Vuorenmaa korosti, että

projektirahoituksen varaan ei voida kovin pitkälle rakentaa sellaista pitkäjänteistä kehittämistä, tutkimusta ja arviointia, mitä mielenterveys-, päihde- ja maahanmuuttajatyössä nyt tarvittaisiin.

Puheenjohtaja kiitti erittäin selkeästä esityksestä ja hyvästä Vaasan yksikön suunnitelmasta.

Asiasta keskusteltiin. Alueyksikön henkilöstöressurssien lisäämistä edellä olevan mukaisesti kannatettiin yksimielisesti. Todettiin myös, että esitellysti jokaisella alueyksiköllä tulisi olla selkeästi kansallinen tehtävä alueellisten tehtävien lisäksi. Alueellistaminen näkyy myös EU:n strategioissa, joten kansainvälisen yhteistyön kehittäminenkin on näistä lähtökohdista tärkeää. Myös perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa ehkäisevän työn merkitys nostettiin esiin ja toivottiin sen kytkemistä Stakesin toimintoihin. Edelleen alueyksikkö voisi ottaa roolin Mieli 2009 – suunnitelman toteutuksessa (esim. yhteisölaboratorio, pilottialue). Yhteistyötä kansallisten (uusi THL), alueellisten (esim. Pohjanmaan liitto, Vanhan Vaasan sairaala, alueen hankkeet kuten Pohjanmaa-hanke ja tulevat KASTE -hankkeet) ja kansainvälisten (esim. NOPUS, WHO mielenterveysalan yhteistyökeskus, lukuisat EU:n asiantuntijaverkostot ja projektit) toimijoiden kanssa vahvistetaan entisestään myös jatkossa. Esille nostettiin myös sosiaalialan kehittämisen tarve ja sosiaalisesta huolehtiminen uudessa laitoksessa. Huomioitiin, että sosiaalinen käsitteenä esiintyy uuden laitoksen esillä olleissa suunnitelmissa kohtalaisen arvoon. Lisäksi korostettiin, että sosiaalinen pääoma on sellainen resurssi, jonka toivottaisiin näkyvän myös Pohjanmaan alueella toimivassa THL:n Vaasan yksikössä. Tähdennettiin verkottumisen tarvetta ja todettiin, että alueyksikkö on jo nyt vahvasti ja monitasoisesti verkottunut (esim. pohjanmaan hyvinvointitutkimuksen ja osaamisen keskittymä, BoWer).

Merkitään esitetyt suunnitelmat käsitellyiksi ja kokonaisuudessaan näin tiedoksi.

4. Kestäviä sosiaali- ja terveysalan kehittämisen rakenteita luomassa SONetBOTNIA, kehitysjohtaja Juha Luomala

Kehitysjohtaja Juha Luomala kertoi SONet BOTNIA:n toiminnoista. [SONet BOTNIA](#) on Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan kehittämiskeskus. Sopimusosapuolina ovat Kokkola, Vaasa, Seinäjoki ja Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, joka toimii hallinnoijana. Alueelliset ohjausryhmät toimivat kussakin kolmessa maakunnassa alueen kehittämissuunnittelijan työn tukena ja maakunnallisen näkökulman esiintuojana. SONet BOTNIA:n ja muiden sosiaalialan osaamiskeskusten ([Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta](#), 1230/2001) tehtävänä on turvata toiminta-alueellaan sosiaalialalla tarvittavan asiantuntemuksen kehittäminen ja välittäminen, peruspalveluiden kehittäminen sekä erityisosaamista vaativien erityis- ja asiantuntijapalveluiden kehittäminen ja välittäminen, sosiaalialan perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen sekä käytännön työn monipuolinen yhteys sekä sosiaalialan kokeilu-, tutkimus- ja kehittämistoiminnan toteuttaminen. SONet BOTNIA:n valtakunnallisena erityistehtävänä on pohjoismaisen yhteistyön kehittäminen, jossa keskeinen tuki on Vaasassa sijaitseva Nopustoiminta.

SONet BOTNIA:n toiminnan muotoja ja tapoja ovat

- Teemakohtaiset kehittäjäryhmät ja ammatilliset referenssiryhmät (erityisesti kuntien sosiaalijohto avainryhmänä)
- Kehittämisyksiköt: lastensuojelu ja lastensuojelun ennaltaehkäisevä työ, vanhustyö, vammaistyö
- Kehittämisyksiköiden taustalla pitkä ylimaakunnallinen yhteistyö
- Aktiivista kehittämistoimintaa myös mm. aikuissosiaalityössä ja varhaiskasvatuksessa

- Lisäresurssi päihdehuollon kehittämiseen (päihdehuollon asema Parras-hankkeen yhteydessä, ikäihmisten päihteidenkäyttö)
- Päihdehuollon kehittämisessä tärkeää yhteistyö Pohjanmaa-hankkeen kanssa ja päihdehuollon kehittäminen Pohjanmaa-hankkeen kautta
- Kehittämiskonsultaatio, mm. prosessimallinnukset
- Tutkimus ja tiedon tuotanto (toteutuu erityisesti verkostoyhteistyöllä)
- Pohjoismainen yhteistyö
- KASTE -ohjelman organisoiminen alueella on ollut keskeisimpiä tehtäviä viime aikoina
- Vahva vuorovaikutus kuntakentän kanssa ensisijaisen tärkeää
- Kehittämistyön kytkeminen arkityön kehittämiseen
- ”Kehittäjät kentällä” - kehittävän työotteen kytkeminen perustyöhön
- Kehittämisyksiköitä ei ole kytketty hallinnollisesti suoraan osaamiskeskusrakenteeseen
- Arkipäivän kehittämistyön esimerkkinä aikuissosiaalityön kehittäminen, koulukuraattoreiden työn tukeminen, uusien ammattiryhmien aktiivinen hakeminen kehittämistyössä
- Foorumien ja verkostojen ylläpitäminen työn onnistumisen edellytys

Eriyisiä haasteita SONet BOTNIAn toiminnassa ovat muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisen kehittämistoiminnan organisointi, perusterveydenhuollon puutteellinen kehittämisrakente, sosiaalialan ja perusterveydenhuollon tutkimuksen liittäminen kehittämis- ja asiakastyöhön sekä tiedontuotantoon ja tiedon välittämiseen suunnatut vähäiset resurssit ja myös kuntien tilanteen voimakas muutos (esim. sosiaalijohtajien virkojen häviäminen kunnista).

Asiasta keskusteltiin. Todettiin, että yhteistyö eri toimijoiden kanssa on lähtenyt hyvin käyntiin, yhteistyö nousee tiedontuotannon tarpeesta. Alueyksikön ja SONet BOTNIAn yhteistyö on ollut luontevaa ja valtakunnallisestikin vertaillen erittäin hyvää. Yhteisiä haasteita on monia. Erityisesti on toivottu barometrимаista tiedontuotantoa väestön hyvinvoinnin tilasta ja tämä tullaan todennäköisesti toteuttamaan yhteistyössä Stakesin Vaasan alueyksikön ja Vaasan yliopiston yhteistyöhankkeen BoWerin puitteista. Keskustelussa todettiin myös, että sosiaalialan kehittämiskeskusten ja perusterveydenhuollon kehittämisen välistä yhteistyötä tulisi vahvistaa erityisesti siksi, ettei perusterveydenhuollolla ole valmiita alueellisia yhteistyörakenteita. Tällöin voitaisiin luoda esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan osaamiskeskuksia, joiden sisällä perusterveydenhuoltoa kehitettäisiin yhtenäisesti.

STM:n käynnistämän ”[Toimiva terveyskeskus](#)” – toimintamallin puitteissa on alustavasti ehdotettu perusterveydenhuollon kehittämissyksikön perustamista THL:n alaisuuteen. Päätökset on jätetty odottamaan uuden terveydenhuoltolain valmistumista.

5. Ajankohtaiset asiat

- **Pohjanmaa-hanke alueellisena mielenterveys- ja päihdetyön kehittäjänä**
VSHP, psykiatrian tulosaluejohtaja Hilikka-Maija Kolehmainen

Tulosaluejohtaja Kolehmainen kertoi Pohjanmaa-hankkeen nykytilasta. [Pohjanmaa-hanke](#) on kolmen pohjalaismaakunnan alueella toteuttava mielenterveys- ja päihdetyön kehittämisshanke. Hankkeen aloitettiin vuonna 2005 ja parhaillaan on menossa toinen toimintakausi 2007 – 2009. Pohjanmaa-hanke on tehnyt muun muassa hoitoketjutyötä ([skitsofreniapotilaan hoitoketju](#), syömishäiriöisten hoitoketju), jotka ovat osin valmistuneet. Lisäksi Pohjanmaa-hanke tekee yhteistyötä kuntien kanssa niiden mielenterveys- ja/tai päihdestrategioiden valmistelussa. Pohjanmaa-hanke on myös järjestänyt hankkeen toiminta-alueella paljon koulutusta (mm. Toimiva lapsi ja perhe, kaksoisdiagnoosipotilaan tunnistami-

nen ja hoito, Mielenterveyden ensiapua) ja seminaareja. Vuoden 2009 yhteistyötä kuntien kanssa ohjaa myös KASTE – ohjelma. Ensi vuodelle on kaavailtu mielenterveys- ja päihdestrategioiden alueellista toteutusta sekä hyvien käytäntöjen ja itsehoitomenetelmien nettipohjaisen tietokannan käyttöönottoa. Pohjanmaa-hanke toteuttaa myös informaatio-ohjausta, mutta sen vieminen alueelle tarvitsee ohjauksen tueksi myös lisäresursseja.

Todettiin, että yhteistyö Stakesin Vaasan alueyksikön kanssa on sujunut mutkattomasti ja alueen tunteminen lisää monipuolista yhteistyötä.

- **Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelman 2008 - 2011 (KASTE) toteuttaminen ja alueyksikön tuki ohjelman toteuttamiseksi**
Kehittämispäällikkö Maritta Vuorenmaa

Vuorenmaa kertoi, että alueyksikkö on tukenut asiantuntijuudellaan Väli-Suomen alueella neljän kehittämishankkeen valmistelua (Hyvinvoiva Väli-Suomi, Ikä-Kaste sekä Remontti – lasten, nuorten ja lapsiperheiden palveluiden kokonaisuudistus sekä luonnollisesti mielenterveys- ja päihdetyön kehittämishanke Väli-Suomessa).

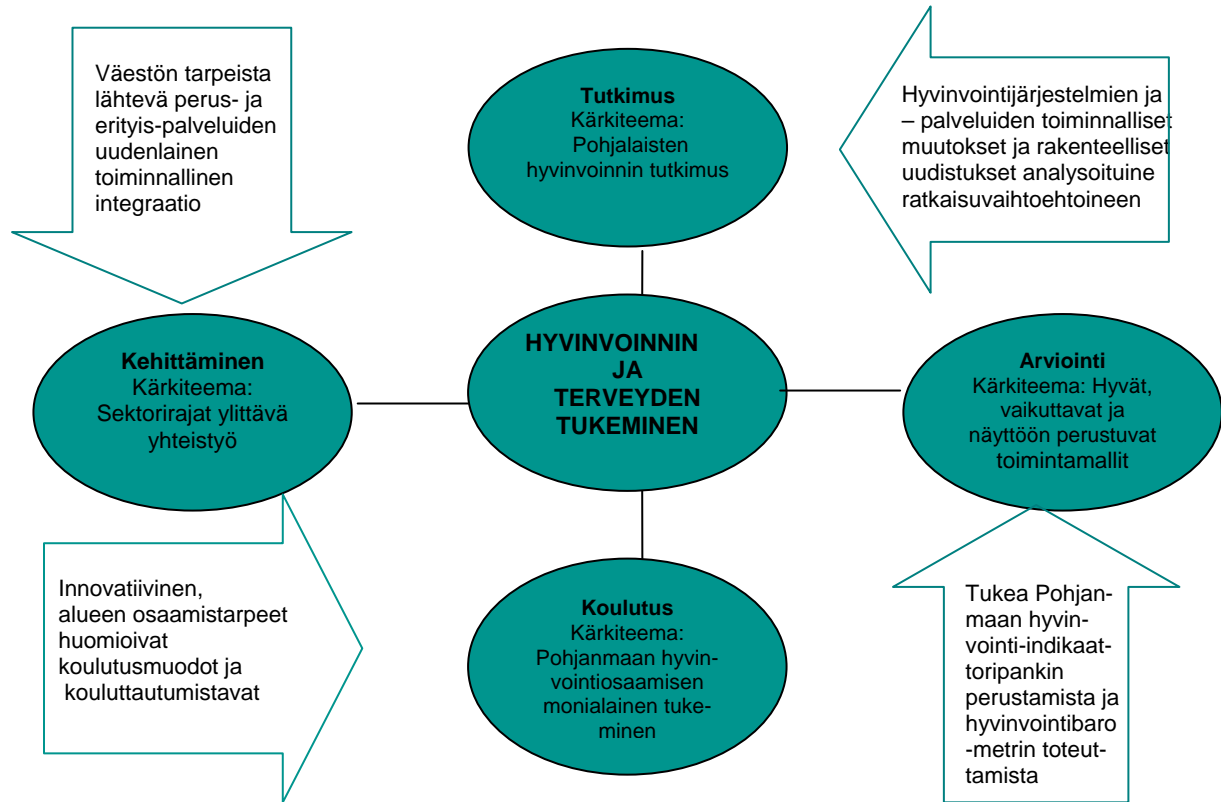
Puheenjohtaja totesi, että THL:lle on kaavailtu KASTE – hankkeiden ohjausta, joka sijoittuu sosiaali- ja terveyspalvelut toimialan alaisuuteen. Alueellisten johtoryhmien päätehtävinä tulevat olemaan alueellisten toimintasuunnitelmien laadinta, toimeenpano sekä alueellinen yhteistoiminta. Tärkeää on myös pysyvien rakenteiden kehittäminen alueiden tarpeet huomioiden. Joillakin alueilla toiminta onkin organisoitunut maakuntien kautta.

- **BoWer - Pohjanmaan hyvinvointitutkimuksen ja -osaamisen keskittymä** Kehittämispäällikkö Maritta Vuorenmaa

BoWer (Bothnia Welfare – Coalition for Research and Knowledge) on hyvinvointitutkimuksen ja -osaamisen keskittymä, joka kokoaa yhteen suuren määrän hyvinvoinnista kiinnostuneita henkilöitä ja tahoja. Keskittymässä on mukana kuusi eri tieteenalaa, alueen eri yliopistot, korkeakoulut sekä julkisen ja kolmannen sektorin organisaatioita. Hankkeen toiminta-alueena on alkuvaiheessa Pohjanmaan maakunta, mutta malli on tarkoitus levittää myöhemmin laajemmin maahan. BoWer rakentaa alueellisen ja kansallisen tason yhteen liitettäviä kestäviä sosiaali- ja terveysalan kehittämisrakenteita. Sellaisia, joilla on kytkentä myös kansainväliseen tasoon. BoWer keskittyy kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävään tutkimukseen, koulutukseen, arviointiin ja kehittämiseen. Vuorenmaa korosti, että BoWer tukee psykososiaalisia innovaatioita ja alueen toimimista niiden yhteisölaboratoriona. Lisäksi BoWerilla on monia yhteyksiä vireillä olevaan Stakesin, Kuntaliiton ja STKL:n Innokyläaikomukseen. Tässä yhteydessä selvitetään ko. yhteydet mm. pilottina toimimiseksi.

Hankkeeseen osallistuu toimijoita, joiden avulla koulutuksen, arvioinnin, kehittämisen ja tutkimuksen kärkiä voidaan tukea ja toteuttaa uudella ja alueen hyvinvointia tukevalla tavalla. Parhailaan BoWeriin ollaan hakemasta lisärahoitusta useista kansallisista lähteistä. Alla jäsenyys BoWerin vuoden 2009 keskeisistä toiminnoista.

Tulevaisuuden mahdollisuuksia ja haasteita – BoWer -toiminnan kärjet

- Muut ajankohtaiset asiat

Ei muita asioita.

6. Seuraavan kokouksen ajankohta ja kokouksen päättäminen

Päätettiin seuraavan kokouksen ajankohdaksi 31.3.2008 klo 15.00 – 17.00.

Stakesin pääjohtaja Mauno Konttinen kiitti miellyttävästä ja hyvästä kokouksesta ja päätti kokouksen kello 16.57.